

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — „
 Helyben házhoz hozdva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 12.

A vita vége.

Öt-hat év óta tartó küzdelem nyert ma befejezést a városházán. Harmadszor szavaztak ma Nagyvárad városatyái az állandó színház és a Bazar-szoros kibővítésének kérdésében.

A tanács erélyesen fogott hozzá a két év előtt hozott közgyűlési határozat végrehajtásához. A Mayr és Weiszlovits házak kisajátításához megnyerte a miniszteri engedélyt s kimondotta annak sürgősségét; megtartatta a bírósági becslést, mely a városra elég kedvezően ütött ki s május 1-én birtokába vette a Tóth- és Hillinger-féle házakat, azok árának egy részét kifizette, más részét deponálta a Biharmegyei takarékpénztárnál.

Ilyenformán már három házat a színház építéshez és a Bazar-szoros kibővítéséhez majdnem 200,000 forint értékben megvett a város. Erre a tanács nemcsak fel volt jogosítva, hanem az 1897 szeptemberi közgyűlés határozatával ennek végrehajtására valósággal utasítva lett.

De ezzel aztán el is lett vetve a koczka. Innét már csaknem lehetetlen a visszalépés.

A közgyűlés csak következtes maradt önmagához, amikor 41 szótöbbséggel elfogadta a tanács javaslatát.

Most már nincs egyéb hátra, mint arra törekedni, hogy a kivétel minél kevesebb terhet rójon a városra. A mit lehet, mindenütt megtakarítani.

Annyira azonban nem szabad mennie ennek a spórolásnak, hogy a város a saját kezelése alatt levő alapítványokat vegye kölcsön. Jól tette a közgyűlés többsége, hogy erre nem adta meg a felhatalmazást a tanácsnak.

Arra talán még sem lesz szükség, hogy 6%-os pénzt vegyen fel a város. Ha a budapesti piac nem bizik a városban annyit, hogy olcsóbban adjon s ha a legújabb előnyös ajánlat nem válik be, a helybeli pénzintézeteken a sor, hogy a szükséges összeget kedvező feltételek mellett megadják a városnak.

És ezt tőlük el is várhatni.

A Bazar-szoros megszűnik forgalmi akadály lenni s egy év múlva villamos vonat fog járni utcainkon. Ez mindenestre hozzájárul az ipar, kereskedelem és forgalom emeléséhez s ezt bizonyára megérik a pénzintézetek is.

A színházért sohasem lelkesedtünk annyira, hogy emiatt a város részéről áldozatokat tartottunk volna szükségeseznek; de a város főutcájának kiszélesítése áldozatot is érdemel, főképp mikor van remény reá, hogy ez az áldozat direct uton is megtérül.

Ebben a reményben fogadjuk a közgyűlés e fontos határozatát.

A közgyűlés.

— I. nap. —

Nagyvárad város közgyűlési terme zsúfolásig megtelt tegnap délután, a közgyűlés alkalmából. Nem volt választás, de olyan ügyeket hozott a plenum elé a tanács, a mely minden városatyát közelről érdekel, mivel a jövő Nagyvárad boldogulása, vagy sanyarusága van azokhoz fűzve.

A legkiválóbb szónokok szálltak sikra, hogy a jövőnek mind a két képét bemutassák, már tudniillik azon az útegen keresztül, a melyik állásfoglalásuknak jobban megfelel.

Hogy melyik válik valósággá, bajos volna megmondani. De reméljük a jobbat. A rosszban, sajnos, már is van részünk.

Nagy érdeklődés mutatkozott a közönség körében is. Ha karzat lenne az ócska városháza kopott nagy termében, szintűl megvált volna, de így a hallgatóság meghúzódott a terem egyik végében. Örlei Kálmán országgyűlési képviselő is eljött, tanulmányozni a mi kis parlamentünket.

Szokatlanul élénk volt a vita s annyiban szokatlan, hogy állandóan két bizottsági tag beszélt egyszerre.

Am a míg a kettő közül az egyik szónok sűrűn változott, a másik állandóan *Rendes Vilmos* volt.

Ő beszélt tegnap a legtöbbet és ezt *Hlatky Endre* is elismerte és méltatta.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Fekete vér.

— Dráma öt felvonásban Irta: Jókai Mór. —

Az a nagy gazdag anyag, ami a magyar szabadságharc történetében, az azt megelőző politikai küzdelmekben s a szabadságharcot követő elnyomatás korának történetében fekszik, még jórészt érintetlenül áll a színpadtól. Látványos színművek tárgyalják a szabadságharcot, de dramaturg még nem vett az anyagból. Egyik-másik részét nem is lehetne dramatizálni az idő közelsége miatt, de nincs azért e nagy, fényes korszak kizárva, az olyan korfestő drámák előtt, mint a minő *Jókai Mór* nálunk most színre kerülő »Fekete vér« című drámája.

Az egész anyag egy kerek drámai szerkezetbe van szorítva.

Az 1855—60 években — a korszak fontos csak és nem az idő pont.

Tenke Simon br. megyefőnöki titkár dolgozószobájában ül és íróasztala elébe jönnek csakhamar a »Fekete vér« ötfelvonásos dráma összes szereplő alakjai, hogy ismét szétoszoljanak s a dolgozószobában nyert impressziók szerint cselekedjenek. Sorrend szerint így lépnek föl:

János irodaszolga, kinek meghagyja a

méltás titkár, hogy bajusszát vétesse le, mert a Vorschift szerint ilyet nem szabad viselnie. A jó szolga inkább leteszi a livrét és ezzel kilép a szereplők közül.

Vasdinnye Balambér báró azok közül a magyar urak közül való, kik készek megalkudni a viszonyokkal, hivatalt vállalnak stb. ha ebből valamelyes anyagi hasznot húzhatnak. Kérvényt hoz, melyben a kataszteri elnökségei járó commoditásért könyörög.

Ezután *Anna* grófnő a Simon br. és Zoltán gróf anyja lép be, kinek anyai szeretetét Simon br. telivér ripókséggel viszonzza.

Anna grófné 3 további szereplőt jön bejelenteni: *Barkó* Pali zeneművészt, *Cziterát* ennek feleségét, kik külföldi művészi körútra kérnek útlevelet, *Manga* cigányasszonyt a *Barkó* Pali anyját, ki Simon br. származását illetőleg gyanus magánbeszélgetést folytat.

Lebegut megyei főnök, Simon br. főnöke lépked ezután a dolgozószobába. Egy jóságos alak a Backkorszak rémei közül. Zoltán grófra nézve egy kompromittáló iratot hoz Simon bárónak, hogy azt a tűzbe dobja s az egészből ne legyen semmi.

Zoltán gróf és még *Corinna* Simon br. jegyese lép be és ezzel a dráma alakjai jórészt ki vannak merítve.

De lássuk a mesét:

Anna grófnőnek, egy 48-as tábornok özvegyének két fia van: *Bároly* Zoltán gróf első férjétől és *Lenke* Simon br. a tábornok férjétől.

A Backkorszak nyomasztó viszonyai között, mely minden hazafi homlokára gondteljes ráncokat von. *Anna* grófné feje és előmozdítója azoknak a nőegyleteknek, melyek ugyan a humanus célok előmozdítására alakultak, de tetemes előmozdítóivá váltak a nemzeti ébredésnek, a zsarnoki uralom alatt, alig pislogó nemzeti öntudat élesztésére szolgálnak. Zoltán gróf már nem viseli magát oly eszélyesen, mint anyja s a hazafiak nagyrésze. A vad magyarból kaszinóban, nyilvános helyeken ki-kitör a szittya vér, meggondolatlan kijelentéseket tesz s egy az emigrációhoz intézett levele meg éppen *Lebegut* megyefőnök kezébe kerül. A kormányzójuk borsot tör az orra alá. Felajánlja erdejét vadászatra, de egy héttel a vadászat előtt minden nap próbahajtást tartatott.

Simon br. a tábornok özvegyének második fia, voltaképpen nem az igazi fia. *Anna* grófné az úton szülte egy aranymosó cigányasszony, kunyhójában, hol *Manga* cigányasszony hasonló állapotban volt. A cigányasszonynak pokoli ötlet villan meg agyában. A gyermekeket kicseréli s így a cigány gyermek nő fel *Simon* báróvá és a grófné fiából pedig *Barkó* Pali híres cigányprimás lesz. Erről azonban mit sem tud senki, csupán *Manga* a cigányasszony. *Simon* báróból azonban kitör a »Fekete vér.« Külse e is elárulja már eredetét, lelke meg még feketébb, hivatalt vállal és a magyar nemzeti eszme és hazafiak veszedelmes üldözőjévé válik. Belé szeret egy *Corinna* nevű színész

Beöthy László főispán elnököt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Frankó Endre, Guttmann József, dr. Grósz Albert, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kékus Vidor, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, dr. Molnár Imre, Palotay László, Ritoók Zsigmond, dr. Sipos Árpád, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Schöpflin Ágoston, Sipos Orbán, dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, Bertsey György, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Daday József, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Sulyok István, Stern Herman, Weisz Károly, Amigó Mór, Berger Dániel, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Kurländer Ede, Schwartz Antal, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Balogh Döme, Bognár Sándor, Bottó Ferencz, Czeglédy Sándor, Deutsch K. Ignác, dr. Dóri Ferencz, Marmathy Károly, Hillinger Lipót, Huzella Gyula, Ince Lajos, Janky József, ifj. Kohn Sámuel, Kunz Gusztáv, dr. Kutiák Ágoston, Lederer Dávid, Löblé Henrik, Mandel Adolf, Mihelyi Adolf, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Müller Salamon, Nyíry György, Pallay Lajos, Pekánovics Imre, Poyvár János, Rendes Vilmos, Rothman Jakab, Schenker Mihály, Száhlender Károly, Steiner M. Albert, Szüts Sámuel, dr. Vári Szabó Béla, Weinberger Jakab, dr. Bulyovszky József, Rác Mihály, Istvánffy István, Szüts Dezső, ifj. Rimler Károly, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Szücs Géza, Szántó Lajos, Szüts István.

A napirend első pontjaként a polgármester havi jelentését terjesztették elő, melyet már több vonásaiban ismertettük. A jelentés megemlékezik a Fekete László kinevezése folytán megüresedett számvevői állásról, melytől választás útján töltenek be. A városház pénztárainakzárszámadása sajtó alatt van. A polgármester indítványozza jelentése kapcsán, hogy az iparos ifjaknak, kik a Szacsavay szobor javára műkedvelői előadást rendeztek, fejjeze ki a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetét.

Hoványi Ferencz dr. nyugalomba vonulófőorvosnak pedig jegyzőkönyvi elismerést szavaz.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

Interpellációk.

Fekanovics Imre szólalt föl elsőnek, a Sz. ut. László-téri kis hidat szépészeti s egyéb szempontokból kifogásolván. Felteszi azt az esetet, hogy a színház felépül a Bémer-téren, amidőn a hid felebb emelése válik szükségessé. A hid építésénél, úgy hiszi, figyelmen kívül hagytak több fontos körülményt. A vízszínesére nem voltak tekintettel, a hidat a szabályok szerint is két méterrel kellett volna alacsonyabbra építeni. Beigazolja számadatokkal, hogy helytelen volt a hid magasságának megállapítása.

Kéri a polgármestert, hogy tegye a kérdést tanulmány tárgyává s a hid lejjebb szállítása dolgában készíttessen terveket s a színház-építéssel kapcsolatban tegyen jelentést a közgyűlésnek.

Déry János — mint rendesen — a villamos vasut ügyében interpellálta meg a polgármestert. Tudomás van róla, hogy a polgármester a fővárosban járt s ezért kívánna tudni, hogy az ügy milyen stádiumban van ezidőszent.

A polgármester válasza.

Bulyovszky József dr. polgármester Pallay Lajosnak a múlt közgyűlésen benyújtott interpellációjára az éneklő madarak védelme dolgában válaszolta, hogy a főkapitány szigorú intézkedést tett.

Pekánovics Imre felszólalására vonatkozólag kijelentette, hogy a kérdéssel foglalkozni fog.

Déry János interpellációjára az a felelete, hogy eljár a villamos vasut ügyében a kereskedelmi miniszteriumban. Az előadótól értesült, hogy a vállalkozókkal tárgyalnak s a műszaki feltételek megállapítása miatt június—július hónapban fejezhetik be a tárgyalást, amidőn az építési engedélyt is megadják.

A polgármester válaszait tudomásul vették.

Az új épületek adómentessége.

A belügyminiszter az új épületek városi adómentességét nem engedte meg, mint azt már többször említettük. Az épületek magasságának megállapítása a miniszter leirata szerint nem e szabályrendelet keretébe tartozik. A tanács javasolja, hogy adják ki a szabályrendelet át dolgozás végett a tanácsnak.

Radó Ignác azt kívánna direktívumul adni a tanácsnak, hogy eltekintünk a város egész

területére adandó kedvezményektől és csupán a fontos pontokra szorítkoznak az adómentesség tekintetében. A tanács ezt az intézkedését a június havi közgyűlésnek mutassa be.

Várady Zsigmond dr. az eszmét czéltévesztettnek tartja. Arra kéri azokat, akik ezt az ügyet oly lelkesedéssel karolták fel, tekintsek a kérdést befejezettnek s hagyjanak szabad kezét a tanácsnak. Meg kell állapítani az építkezési magasságokat, kell hogy az iratokat visszadják a tanácsnak, akinek ne essék rosszul az, hogy tévedett.

Friedländer Sámuel dr. úgy látja, hogy az előtte felszólaló egy nézetem van a belügyminiszterrel.

— Ugy van. Jog, törvény és igazság! — szólal fel a miniszterszóra **Szokoly Tamás**.

Friedländer Sámuel dr. a tanács javaslatát ajánlja elfogadásra.

Bulyovszky József dr. csodálja hogy oly szabadelvű férfiú mint **Várady Zsigmond** dr., nem kívánja a város fejlődését a fenforgó szempontból, olyan értelemben mint Radó előterjesztette, pártolja a tanács javaslatát.

A tanács javaslatát változatlanul elfogadták, Radó pótlásának mellőzésével.

Az állatvásártér rendezése.

A földmivelségi miniszter tudvalevően szigorúan ráírt a városra, hogy augusztus elsejéig máshelyre helyezze el a sertésvásártérrel, mert bevonja az állatvásártartási engedélyt. A pénzügyi és jogügyi bizottság javaslatára amint ismeretes azt ajánlja a tanács, hogy a vásártér ideiglenesen rendezzék be, vagy a Kommandánsréten, vagy az áruraktárak mögött.

Balogh Döme szerint igaza volt annak a bizottsági tagnak, aki nemrégiben megmondotta, hogy 9 éve foglalkozik már a tanács ezzel a kérdéssel mégsem tudja megoldani. Egy város közérdeke azt kívánja, hogy az állatvásártérek központosítsassanak. Ennél a tárgynál gondolkodni kell. Két fontos momentum van itten. (Nagy zaj. Ellentmondások.)

Elnök: Kérem a bizottsági tag urakat hallgassák meg a szónokot.

Balogh Döme nem akar hivatkozni arra a bizonyos madarra, a melyik . . . (óriási zaj. Elnök csönget).

Miskolczy Barna: Ne is hivatkozzon Döme! (Derűltég. Nagy zaj. Eláll! Eláll! kiáltások.)

Szokoly Tamás: Illik oda madár? (Elnök derűltég.)

Balogh Döme indítványozza végül, hogy a kérdést vegyék le a napirendről s a jövő havi közgyűlés napirendjére azt a javaslatot tűzzék, amelyben a tanács a ló- és baromvásártér mellett óhajtja berendezni a sertésvásárt.

Hlatky Endre szólalt fel ezután. Ha telket kell cserélni — ugymond — nem tartja az elhelyezést ideiglenesnek. A Kommandáns-rét fekvését szerencsétlennek jelzi, s ideiglenesen sem lehet ott berendezni egy vásártérrel. Az áruraktár mögötti terület tekintetében költségelőirányzatot kíván, mert nem barátja annak, hogy haszontalan ideiglenességre pénzt dobjon ki a város. Nem tudván mennyibe kerül ez az ideiglenesség, azt nem szavazza meg. Minthogy azonban a kérdés elől kitérni nem lehet, tartson a város rendkívüli közgyűlést, amikor ne ideiglenesen, hanem véglegesen oldják meg a kérdést.

Friedländer Sámuel dr. energikusan fakad ki az ellen, hogy kényszerhelyzetbe sodorják a várost. (Nagy zaj. Elnök csönget.) A város érdekeit látta veszélyben. Ő elfogadja azt, hogy a színházat a Bémer-térre építsék, hozzájárul egyéb kérdéshez is ha a város érdeke úgy kívánja. — Csak mérgesen! — vág közbe nagy derűtséget keltve **Szokoly Tamás**.

Friedländer Sámuel dr. úgy látja, hogy Hlatky Endre csak egy irányban látja a végleges rendezést. Ajánlja, hogy ne legyen a város annyira takarékos a napirend 3-ik pontjánál, mikor a negyedik ponttal oly bőkezűséget tanusít,

nőbe, egy romlott szívű nőbe, kitől óva intik úgy bátyja, mint anyja. Nem szerelem ez, ami kettejük között van, hanem egy szövetség egymás fölemelésére, mert Corinna befolyásos személyiség a kormányzónál. Simon báró előléptetésére fölhasználja azt a Zoltán gróftól erősen compromitáló levelet is, a mit Lebegut megyefőnök adott át jóakaratilag Simon bárónak, hogy semisítse meg. Zoltán gróftól elfogják és vagyonát Simon báró kapja, ki azonkívül kerület főnökké is lesz s elveszi Corinnát.

Nagy sóiré van a kerületi főnöknél, melyre azonban csak alantas hivatalnokok jelentek meg, a Back korszak tipikus tányérnyalói. Ott van Barkó Pali is a hirneves művész, ki külföldi körútjából érdemejelekkal díszítve tér meg. Corinna hívta meg, ki régóta ismeri Palit s elítélhetetlen szerelmi vonzalommal van iránta, Simon br. meg a Pali feleségébe Cite-rába szerelmes. Villámcsapásként hat a házra egyszerre Zoltán gróf megérkezése. A fokság el van engedve, javait pedig viszanyerte. Ez jelzi a korszak fordulását, mely után megjön a Backhuszárók elbocsátása is.

A nőgyelet hangversenyt rendez s Barkó Pali is fel akart lépni benne, de Simon br. az ő játéka miatt beakarja tiltatni ez előadást. A színházi foyerben tetőpontra hág a Simon és Zoltán közötti szenvedélyes jelenet, Manga pedig örjögő dühében, az egész közönség hallatára felfedi a Simon születési titkát. Ez a csapás még nem elég, hanem még ekkor bontja fel Simon br. elbocsátó levelét.

— Jó! tehát ha nem vagyok se kerületi főnök se ennek az urnak testvére, akkor kérhetek tőle elégtételt azért a sértésért, a mit szemembe vágott. — kiáltá Simon br. Zoltán felé.

A párhaj nem megy végbe, mert megaka-

dályozza azt Manga a cigányasszony anyai szeretete. Simon a nagy lelki küzdelmek hatása alatt megőrül.

Ennyi van a drámában s amennyivel több van a »Fekete vér« című regényben, azért elmegyünk ma a színházba, hogy megláthassuk.

Egy szindarabb, melyet regényből alakítanak át, azt ami belőle a dramatizálás folytán kimaradt, szín, leírás, alak, jelleg mind az előadás útján nyeri vissza.

A közönség bizonyára élvezni fogja az előadást is csakugy mint magát a regényt, mert hisz a dráma mit sem veszített érdekességéből. A mesét ugyanegy kéz alakította gyurta át más formába, a világhírű elbeszélő koszos regényirónk. Sőt itt is inkább a világhírű elbeszélő nyilvánul mint a drámaíró s drámája a szereplő színészekre nem kevés feladatot ró.

A közvetlen megfigyelésen alapul a dráma korfestése. Az alakok, gondolkozásmód, a személyek, szenvedélyek minden a Back korszaké úgy amint azt az öregebbektől halljuk elbeszélni a renitens honfiakról szóló adomákkal együtt. Képvisele van ebben a kor minden alakja, csak a köznépről felejtkezett meg a drámaíró benne.

Ott látjuk a haza javáért fáradozó mágánst, a renitens magyart, ki sok borsot tört makacságával a szoldateszka orra alá, mellette van a renegát magyar főúr, kit gyűlöl és elhagy mindenki s a kormány hivatalok csöcselése. Mindre ráismerünk ha nem közvetlen tapasztalatból, hát hiteles elbeszélések nyomán.

Ezek a pompásan megrajzolt alakok ropant emelik a darab sikerét és feledtetik azt, hogy míg a költő a korszak alakok kiszínezésén fáradozott, addig Corinna alakját homályban hagyta. (b. i.)

Vucskics Gyula dr. indítványozza, hogy ha a Hlatky indítványát nem fogadják el, akkor ejtsék el a tanácsi javaslat első pontját és rendezzék be a vásárteret az áruaktár mellé.

Hlatky Endre kifejti, hogy nem akarja, hogy az ideiglenesség be nem váltása esetén 14 000 forintot kidobjon a város. Hoszszan védelmezte álláspontját, mire

Mihelgy Adolf szólalt fel s kérte a közgyűlést, hogy ne határozzon véglegesen a kérdésben. Indítványozza intézkedjenek újabb feliratot a miniszterhez, hogy adjon haladékot, ha a kérelem elutasíthatnák, úgy az ideiglenesség dolgában a jövő közgyűlés döntsön.

Bulyovszky József dr. polgármester kifejtette a tanács álláspontját. Az ideglenes rendezés tervezetét a jövő havi közgyűlésnek a költségvetéssel együtt bemutatják, midőn újból tárgyalás alá veszik.

Hlatky Endre erre visszavonta indítványát.

Balogh Döme (felemelkedik) Kérem tisztelt... (Óriási zaj: *Heves felkiáltások: Üljön le! Eláll!*) kérem...

Elnök (hoszszasan csönget) a vitát berekesztem s kimondom a határozatot, hogy a közgyűlés elfogadta a polgármester úr indítványát s így a kérdés a jövő havi közgyűlés napirendjére tüzetik.

Balogh Döme: Tisztelt... (Roppant zaj. Eláll!)

Elnök: Kérem bizottsági tag ur a vitát berekesztetem.

Balogh Döme: Csak azt akartam jelenteni, hogy visszavonom az indítványomat, (Nagy derűtség.)

A színházépítés ügye.

Ezután következett a közgyűlés legfontosabb tárgya: a színház építés ügye.

Komlóssy József gazdasági tanácsos bemutatva a Tiszántul-ban ismertetett részletes előterjesztést a Kurländer Ede és társai beadványára valamint a színház építésére vonatkozólag.

Dr. Kurländer Ede szólott hoszszasan a kérdéshez, mint a 47 aláírással indítvány benyújtója. Indokolta, hogy miért nem nyújtották előbb be az indítványt. Erősen támadta a tanácsot, hogy Caesári dicsőségre vágyik, mert az építkezési szenvedély sarkalja. Milliót költ el a Bémer-téri színházra, mikor a szegény lakoságnak nincs kenyere; a szegényebb lakosságú városrészekben se világítás, se kövezet. A tanács előterjesztése tönkre teszi a polgárságot. Vádolja a tanácsot, hogy a Hillinger és Tóth Ferencz házak birtokba vételéért idegen pénzhez nyult. A birtokba vétel előtt rendkívüli közgyűlést kellett volna összehívni. De ezt nem tette a tanács, mert mit törődik, ha a legnagyobb nyomorba jut is a lakosság, csak a dicsősége meglegyen a tanácsnak, hogy ő építtette fel a várost.

Ezután a tanácsi javaslat érveit bojtcoizgatta.

Szokoly Tamás: Gyerünk tovább! (Élénk derűtség.)

Kurländer Ede dr.: A tanács — ugymond — csorbát ejtett autonóm jogainkon, midőn a színházépítési célra szánt pénzeket felhasználta ingatlanok vételére.

Áttért ezután a fedezet kérdéseire. A tanácsi beadvány ezen részén végigömlök — ugymond — a kapkodás, vagy a naivitás teljes tarthatatlansága. Kiterjeszkedik az alapokra, melyeket nem szavaz meg fedezetül. (Helyeslés.)

Szól a 6 százalékos folyószámlai hitel kölcsönből nyerendő fedezetről. A caesari gondolat — ugymond — áldozatokat követel és nem riad vissza attól sem, hogy uszorakamat árán szerezzen pénzt, csak hogy építhessen. (Ugy van!)

Pallay Lajos: Fejezze be! (Zaj.)

Kurländer Ede dr.: Pallay urat nem fogom kérdezni, hogy mikor fejezzem be a beszédemet. (Tetszés.)

Beszélt ezután a Fáraók koráról, mikor a rabszolgákat felügyelők korbáccsal hajtották a falakra, sokszor megesezt, hogy napjában 100—300 ember halt el nehéz munka közben. Ez akkor még kényelmetlen volt, látni a munkások verejtékét, halni az éhező nép jajkiáltását. De a caesari eszmény fogva tartotta őket, nem tö-

rődve a népkel, építtették a piramisokat, hogy majdan 4000 év után Napoleon azt mondhassa: 40 század tekint le reánk. Olaszországban a caesari mánia korcszülöttei lazaronik. (Ugy van! Tetszés.) Ide vezet a caesari eszmény, az építkezési mánia, mely gátat nem ismer. Az autonóm fogokat lábbal tiporja, a törvényes alapot elhagyja (Óriási zaj. *Felkiáltások: Hohó!*)

Elnök: (Csönget.) Csendet, türelmet és higgadtságot kérek, t. bizottsági tag urak; megköveteli ez a tárgy fontossága.

Várady Zsigmond dr.: A többség oly erőszakos, mintha kisebbség lenne. (Zaj. Derűtség.)

Kurländer Ede dr. így végezte beszédét:

— Nero felgyújtotta a régi Rómát, hogy a romokon saját tervei szerint egy újat építsen. A mi polgármesterünk lerombolja a város szívet, hogy a romokon saját terveit megvalósítsa, Nem fogadja el a tanács javaslatát. (Roppant zaj. Helyeslés. Elnök hoszszan csönget.)

Serényi Gusztáv nem azért szólal fel, ugymond, mert a beadvány aláírói közt foglaltatik a neve, de mert a színház helyének kérdését befejezett dolognak tartja. Indítványozza, hogy a beadvány felett térjenek napirendre, s a színházügyet valahára juttatnák diadalra.

Hoványi Géza dr. nagy érdeklődés közepet állott fel szólásra. Védelmezte a tanács álláspontját. Hogy mindenki meg legyen elégedve a határozattal, az majdnem lehetetlen. A tanács a többség határozatát hajtotta végre... 50

éve mult e, egész Magyarország gonyjának tárgya lett a színház építés ügye. Kötelessége rámutatni, hogy ugyanaz a sajtó, mely mind- eddig gonyolva a várost, hogy nincs állandó színháza, ugyanez a sajtó most a színház ellen fordult. (Zaj.) A közgyűlés többsége meggon-

dolva határozott s azt nem lehet elvitatni, hogy minden közérdeklővel a magánérdek összefügg. A színházépítés elől kitérni nem lehet, eddig egyik határozatot lerombolták a másik határozattal.

Most meg van a kisajátítás és a terv, csodálkozik, hogy éppen most szólnak az építés ellen. A közönség minden rétege várja már, izgatottan várja az állandó színház építését. A Caesárok nemesak azért építtettek, hogy a nevüknek fényt szerezzenek, de, hogy kenyeret is adjanak a népnek. Váolja a pénzügyi viszonyok rossz voltát s ezért egy 500,000 forintos építésnél 3000 forintra nem lehet tekinteni. (Helyeslés.)

Fejtegeti, hogy az alapok kölcsön vehetők, anélkül, hogy rendeltetésüktől elvonatnának. A regále kötvényeket is értékesítették a kaszárnya-építések céljaira. Hogy a város miképp intézkedik a fedezetről, azt a közgyűlés többsége határozza meg Fegyelmi vétséget egyáltalán nem lát a tanács eljárásában, sőt helyesli azt. (Élénk tetszés.)

Szokoly Tamás: Ne kapacitálj, úgy se lehet ezeket!

Hoványi Géza dr. a tanács előterjesztését helyesli, elfogadja és a legmelegebben ajánlja pártolásra.

Dési Géza dr. személyes kérdésben szólalt fel. Hoványi Géza dr. rámutatott arra, hogy a nagyváradi sajtó a színház ellen fordul. Visszautasítja azt a vádat, mintha a nagyváradi sajtó elébe akarna állni a világosságnak, a haladásnak. Nem arról van most már szó, hogy legyen-e színház, vagy ne legyen, de arról, hogy hol legyen. Konstatálja, hogy a nagyváradi sajtó — melynek ő is tagja — mindenkor használt annyit a színház ügyének, mint sokan, akik az ügy lelkes barátjának tartják magukat. (Lelkes éljenzés!)

Ezután mint az »elátkozott« 47-ek egyike szól a tanács előterjesztése ellen, kifejtve, hogy tiszteletben tartásuk az ellenfelek véleményét, de azt akarták elérni beadványaikkal, hogy megvédjék a szegény népet újabb terheitől. (Nagy tetszés. Taps.) Kívánja, hogy Nagyváradnak legyen állandó színháza, mert ezt a világosság és haladás argumentumának tartja, elfogadja Kurländer Ede dr. beadványát.

Bertsey György pártolja a tanács előterjesztését, de kéri a polgármestert, hogy az építési pályázat kiírásánál vegyék be, hogy egyenlő

ár és minőségű a helybeli iparosoknak előnyük lesz s idegenek kötelesek mindazon kötelezettségeket teljesíteni, amiket a helybeliek teljesítenek. Igarendélyt váltsanak és adót fizessenek, ép úgy, mintha Rimanóczy vagy Rendes építenék.

Egy hang: Rendes nem épít!

Dr. Várady Zsigmond a fedezetről kíván szólni, de előbb visszatér arra, hogy a színház ügyben, hogy alakult váltakozva a kisebbség, majd a többség s ismét kisebbség. A Ritoók (Éljenzés) érdeme, hogy a munkálatok árlejtés útján lesznek keresztülvive. A kárt akarja kisebbiteni. Az előterjesztésben foglalt határidőt az árlejtés és pályázat beadására oly rövidnek tartja, hogy idegen vállalkozó nem pályázhat.

Rendes Vilmos közbeszól s folyton beszél.

Dr. Várady Zsigmond: Bocsánat Rendes ur, nem bírom önt tulkiállítani. — Majd az alapok és alapítványok kérdéséhez, mint jogász szól. Az alapok kölcsönvévésével a legnagyobb erkölcsi hibát most akarja elkövetni a törvényhatóság. Nem tud arra szavazni, hogy alapokat kölcsön vegyék.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

Dr. Bulyovszky József: Visszafizetjük!

Dr. Várady Zsigmond tiszteli a polgármester kijelentését, de nem tulajdonít annak értéket. Azt konstatálja, hogy a kölcsönt nem tudják most felvenni, melyet megszavaztak s most az alapokat akarják erre. Visszafizetik. Olyat ne ígérjenek, amit nem tudnak beváltani. A tervezett kölcsönvételt az alapok természet nem tűri. A regále kötvényekkel rendelkezünk, ez a miénk, de az alapítványokat csak kezeljük. A kezelő nem teheti magát az alap adóssává. Ejtsék el az alapok kölcsönvételét s vegyék fel a másik, megszavazott kölcsönt, vagy a tanács által említett 6%-osat.

piacz-tér pártiakat. Ott nem az építési költség lenne nagyobb, meg az adó szubvenció. A Nagypiacz-téren kevesebben látogatnák a színházat s így több szubvenció kellene. (Zaj. Nem áll!) Az építésre többet nem adunk ki a Bémer-téren, mert a költség egy része más czélra megy. Nem adóztatjuk jobban meg a közönységet. Elfogadják a tanács javaslatát. De aggálya van az alapítványok kölcsönvételére. Nincs megnyugtató, hogy a közgyűlés rendelkezék azokról a tőkékről, amelyek különféle czélokra letétettek. Ehhez nem nyulna, inkább szivesebben fizetné a 6 % kamatot más kölcsönért. (Éljenzés.) Kéri, hogy a szavazásnál az alapok kölcsönvétele külön tétessék fel a szavazásra — Hogy az árlejtés határidő elég-e, nem tudja, de ezt a tanácsra bizná. (Éljenzés.)

Dr. **Hoványi** Gyula az előtte szólóval szemben felhossa az alapok kölcsönvételére nézve ellenargumentumait. Célvagyronról van az alapoknál szó. Ezek úgy lettek hagyva, hogy a kamatokat kell felhasználni. Törvények biztosítják ő felségének a legfelsőbb felügyeleti jogot, a melyet most a király nevében a felelős miniszter gyakorol. Ha ez a kérdés oda jön s a miniszter jóváhagyja a kölcsönvételt, nincs semmi akadály. Azt mondja, hogy ha sikerül a megszavazott kölcsön felvétele, az alapoktól kölcsönvett összeget legelső sorban tegyék vissza.

Dús László főügyésznek nincs kifogása az alapok kölcsön vétele ellen, ha azt a miniszter jóváhagyja, de van olyan alap, a melynek tőkájéhez nem lehet nyulni; ilyen a Haas Gottlieb-alap, melynek az a célja, hogy iparosoknak apró kölcsönököt adjanak belőle.

Bertsey György: Soha sem adtak.

Dús László: Ehhez azért nyulni nem lehet. A Gyémánt Mihály alapítvány pedig számozott kötvényezett kötvényekben van. A Bémer-téri színházat nem szavazza meg, de az utca szélesítést igen. Ez kevesebbe kerül.

Serényi Gusztáv személyes kérdésben szólal fel.

Dr. **Vucskics** Gyula álláspontja igazolásául felhossa, hogy amióta a 47-es kérvényt aláírta, változtak a viszonyok. A Bazár-szoros kibővítését akkor is szükségesnek tartotta. Ma már meg van a kisajítás és visszatérés nem lehet.

Dr. **Bulyovszky** József: A megtámadásnak ő volt a legjobban kitéve, de eláll a szótól s kéri a szavazást.

Mindkét párt külön íven kérte a névszerinti szavazást.

A főispán először a tanács előterjesztését bocsátotta szavazásra s az alapok kölcsönvétele tárgyában külön szavaztak:

Igennel szavaztak a tanács javaslata azaz a Bémer-téri színház mellett.

A névszerinti szavazás eredménye a következő.

Igen:

Nem:

Dr. Baróthy Ákos,
Bozók Béla,
Franko Endre,
Guttman József,
Dr. Grósz Albert,
Hlatky Endre,
Dr. Hoványi Gyula,
Kékus Vidor,
Dr. Konrád Márk,
Miskolczi Barna,
Dr. Molnár Imre,
Palotay László,
Ritoók Zsigmond,
Dr. Sipos Árpád,
Stark Gyula,
Szokoly Tamás,
Schöpflin Ágoston,
Sipos Orbán,
Bertsey György,
Czeplédy Jeremiás,
Daday József,
Dr. Hoványi Géza,
Ländler Ferencz,
Milibák József,
Stern Hermann,
Dr. Vucskics Gyula,
Weisz Károly,

Dr. Várady Zsigmond,
Beczky Lajos,
ifj. Cser János,
Dr. Grósz Menyhért,
Dr. Kornstein Lajos,
Mészáros József,
Mihálovits János,
Dr. Sarkadi Lajos,
Széles Lajos,
Dr. Dési Géza,
Dr. Eriedländer Samu,
Gábel Jakab,
Dr. Kurländer Ede,
Schwarz Antal,
Balogh Döme,
Bottó Ferencz,
Mandel Adolf,
Moskovits Mór,
Rendes Vilmos,
Steiner M. Albert.

Berger Dániel,
Serényi Gusztáv,
Bognár Sándor,
Czeplédy Sándor,
Dr. Döry Ferencz,
Harmathy Károly,
Huzella Gyula,
Incze Lajos,
Janky József,
ifj. Kohn Sámuel,
Kuncz Gusztáv,
Mihály Adolf,
Müller Salamon,
Nyiry György,
Pallay Lajos,
Pekanovits Imre,
Poynár János,
Rothmann Jakab,
Szahländer Károly,
Szüts Sámuel,
Dr. Vary Szabó Béla,
Dr. Bulyovszky József,
Rácz Mihály,
Istvánffy István,
Kömly József,
Bordé Ferencz,
Darvassy Lajos,
Tóth Márton,
Sztarill János,
Busch Dávid,
Hegedüs Géza,
Jablonszky Emil,
Szántó Lajos,
Szüts István.

Dús László nem szavazott.

Balogh Döme azzal szavazott:

— Nem kell színház!

A szavazatok összeszámoltatván, a főispán kihirdette az eredményt, mely szerint igennel szavazott 61, nemmel 20 s így 41 szótöbbséggel elfogadták a tanács előterjesztését.

A második szavazásnál a nagy többség nem fogadta el az alapok kölcsönvételét.

Az idő előrehaladván, elnöklő főispán a gyűlést 1/27 órakor berekesztette s a hátralevő ügyek tárgyalását ma délután folytatják.

A Thun kormány kudarcza.

Thun gróf Budapesten kudarcot vallott és mégsem mondott le; maradt mert »a király mondta,« hogy maradjon. A ki azonban ebből azt a következtetést vonja le, hogy a király ezzel a mondással helyeselte Thun gróf kiegyezési politikáját, az nagyon téved.

Thun gróf megy, de nem mindjárt, hanem előbb egyet-mást el kell végeznie.

Mikor gróf Thun Budapestre utazott, előre tisztában volt avval, hogy ott semmit sem fog végezni és elkészült arra, hogy Gödöllőn be fogja jelenteni lemondását. Evvel kettős célt akart elérni: fel akarta kelteni maga mellett az összes osztrák pártok rokonszenvét, szóval azt akarta, hogy avasság őt a kiegyezés mártírjává és ki akarta kerülni azt, hogy a nyelvtörvényt neki kelljen életbe léptetni akár osztrák, akár pártokkal való megegyezés útján.

Ezt az egész számadást a király szava huzta keresztül. Cróf Thun, mielőtt a magyar kormányval értekezett, audenciára ment a királyhoz és ott előadta terveit és ott már előre megkapta azon felvilágosítást, hogy nem lehet Magyarországot újból zavarokba dönteni csak azért, hogy gróf Thun ur fényes glóriával visszavonulhasson, sőt ellenkezőleg, gróf Thun ur kötelessége, hogy a magyar kormány kivánságához képest előbb akcióképessé tegye az osztrák Reichsrathot is, hogy a kiegyezést teljesen alkotmányosságal lehessen keresztül vinni. Meg kell csinálni a nyelvtörvényt, hogy a nemzetiségi harcok megszűnjenek és azután fel is ut le is ut.

A későbbi konferencián a magyar miniszterelnök kategorici kijelentette, hogy a kiegyezésen Magyarország hátrányára egy betűt

sem lehetett változtatni és csupán udvariasságból koncedálta, hogy a parlamenti tárgyalás előtt még egyszer szóba áll osztrák kollegáival, de csak a jelzett alapon.

S így Thun megbukott ugyan, de glória nélkül és tovább kell huznia az igát, hogy könynyeitse utódjának munkáját, a ki azonban az eddigiek tanúsága szerint, már azzal a programmal fog hivatalba lépni, hogy a kiegyezés dolgában el kell fogadni a magyar kormány álláspontját.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, május 12.

Csekély érdeklődés mellett nyitja meg Perczel Dezső elnök a mai ülést, melynek napirendjén irományok előterjesztése és a további teendők iránti intézkedés állanak.

Perczel Dezső elnök a főrendiház üzenetét olvassa fel a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat elfogadása tárgyában.

— Eljen! Eljen! — hangzik itt-ott elvétve. Kiseb jelentőségű előterjesztések után **Pichler** Győző a napirend előtt kér szót.

A Vaskapu és Bajorország.

Pichler Győző napirend előtt szólal föl, hogy Széll Kálmán az ő interpellációjára tett megjegyzésére válaszoljon. A házszabályok nem adnak jogot a miniszterelnöknek, hogy a szakminiszterhez intézett interpellációra válaszoljon. Visszautasítja, hogy a parlamenti illem korlátait áthágta volna.

A miniszterelnök azt mondja, hogy ha szóló flagrans jogsértésről beszél, ám bizonyítson. Bizonyított és most is bizonyítani akar világosan hogy a jogsértés még 1883-ban vette kezdetét és azóta szakadatlanul tart. A Duna a mi hajóinkra nézve Regensburgtól Ulmig hajózhatatlan, mert a regensburgi hid tizenöt hidnyílása közül a legszélesebb 10 és egy tizedméter széles, holott összes hajóink szélessége 12--16 méter között váltakozzik, hogy képzelhető tehát, hogy ezek 10 méternyi szélességen átbujhassanak.

És miért nem segít ezen a bajon a bajor kormány? Azért, mert ha a Duna ezen része a magyar hajók számára is hajózható lenne, akkor ez előnyére szolgálna a magyar gabonának. Ezt akarja Bajorország visszaszoritani.

— Ez az a barátságos állam?

Pichler Győző: A bajor kormány a magyar gabonának akar ezzel tilalomfát állítani.

Széll Kálmán nyomban válaszol **Pichler** Győzőnek. Szivesebben tette volna megjegyzéseit akkor, amikor **Pichler** is jelen van a Házban. Megjegyzései azonban halasztásokat nem töltek.

Hogy felszólalt, tette aztannál a parlamentaris szokásnál fogva, amely nem engedi meg, hogy velünk barátságos viszonyban élő államok sértéseknek legyenek kitéve. Megtette volna vonatkozó megjegyzéseit nyomban **Pichler** képviselő beszéde után, akkor azonban, amikor a sértő kifejezések **Pichler** képviselő ajkairól elhangzottak, szóló más irányban volt elfoglalva. Biztosítja a képviselőt, hogy az elnök is megtette volna megjegyzéseit a kifogásolt pontokra nézve.

Csodálkozik azon, hogy **Pichler** képviselő nem lát abban sértést, hogy ha valakit szerződés-szegéssel vádol és kérdőleg hozzátesszi, hogy hol a tolvaj. Egyébként tudomásul veszi, hogy **Pichler**nek a Bajorországot érintő megjegyzéseiben sértő tendencia nem rejlett.

Pichler Győző viszonzválasza után **Széll** Kálmán miniszterelnök a legközelebbi ülés napirendjére tesz előterjesztést.

A napirend.

Széll Kálmán: A főrendiház a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslatot elfogadta s így már a házszabályok revíziójára kerül a sor. Kéri a házat határozza el, hogy holnap szombaton ne legyen ülés, tüzze ki a legközelebbi

ülést hétfőre, amikor is a Horánszkynek a módosításáról szóló bizottsági jelentést tárgyalná a Ház, ezután pedig a miniszterek függőben levő interpellációkra válaszolnának. (Általános élejtés).

Ugron Gábor az első részt tudomásul veszi, a második részre, az interpellációkra azonban megjegyzi, hogy a házszabályok 112-ik szakasza az interpellálóknak válaszolhatására 30 napot enged a miniszterelnök. Több interpelláció van azonban, amely ennél a határidőnél jóval öregebb. Ez a miniszterek részéről a figyelm hiánya. Kéri a miniszterelnököt, hasson oda, hogy az interpellációkat a szakminiszterek nagyobb figyelembe részesítsék.

Szell Kálmán általánosságban nem tesz megjegyzés Ugron felszólalására és elvben igazat ad neki. Vannak azonban esetek, amikor a miniszterek fontos okoknál fogva a záros határidőt az interpellációknál nem tarthatják be.

Az új kormányt ebben az irányban vád nem terheli. Az új kormányhoz eddigél 7 interpellációt intéztek, amelyekből csak kettőre nem válaszolt és az a kettő sem harmincz napos. Hogy az új kormány mennyire respektálja az interpelláló jogát, kilátszik abból, hogy nem ragaszkodik szigorúan az időhöz és a régi kormányhoz intézett interpellációkra is válaszol. Az új kormányhoz intézett hátralékos két interpellációra is hétfőn ad választ. (Általános helyeslés).

Polónyi Géza megköszöni, hogy az új kormány a régi interpellációkat is átvette, azt várna azonban, hogy ha bármily miniszter a hozzá intézett interpellációkra 30 napon belül nem válaszolhatna, akkor a halasztásra a ház engedelmét kérje ki.

— Helyes! Úgy van! zugja a szélsőbal.

Perczel Dezső: Hozzájárul a Ház a miniszterelnök ur előterjesztéséhez?

— Melyik interpellációkra fognak válaszolni? Kérde Lukács Gyula.

Perczel Dezső: Mindjárt felsorolom. A Ház tehát a miniszterelnök ur előterjesztéséhez hozzájárul e szerint a legközelebbi ülés hétfőn délután 10 órakor lesz.

Ezzel az ülés délután háromnegyed 12 órakor véget ért.

Kossuth Ferenc még Bánffy Dezső báróhoz 1898. december 3-án Ausztria és Németország között felmerült differenciák tárgyában intézett interpellációját most tárgytalanul visszavonja.

Ferczel Dezső a miniszterelnök előterjesztéséhez képest megállapítja a hétfői ülés napirendjét s ezzel az ülés háromnegyed 12 órakor véget ért.

Nagyvárad város zárszámadása.

— 19 ezer korona maradvány. —

Az elmúlt esztendő nem mondható valami szerencsésnek a város pénztárára nézve.

Az általános üzleti és ipari pangás itt is megérkezett.

Deficitre voltunk elkészülve, de ezt szerencsésen elkerültük s az 1898. év zárszámadását 19,100 korona felesleggel állította össze a főszámvevő.

A terjedelmes munka bővebb mint az előző években volt, mert a főszámvevő figyelembe vette azokat a kívánságokat, melyeket az előző év zárszámadásának tárgyalásakor hangoztattak.

A főszámvevő a deficit elkerülését a szigorú takarékossgal indokolja.

Lesz módunkban még bővebben foglalkozni a zárszámadással, addig is a következő főbb adatait közöljük:

A mérleg szerint 1898-ik évben a házipénztár bevételeinek összege 2,361.610 kor. 13 fill., a házipénztár kiadásainak összege 2,342.509 kor. 45 fill., tehát az év végén mutatkozó maradvány 19.100 kor. 68 fillért tett, melyhez a törzsvagyon alából megtérítendő 12.156 kor. 10 fillér is hozzászámítandó.

A mérleg szerint a napló és főkönyv adatai között, mind a bevételeknél, mind a ki-

adásoknál mutatkozó 1866 korona 24 fillér eltérés az évfolyamán foganatosított naplókiegénylitésekből származik.

Az előző 1897. évi zárszámadások kapcsán előterjesztett jelentésnek az akkori mérlegre vonatkozó részében felhozattak indokából megjegyzendő, hogy a millenáris évforduló alkalmából megrendelt történelmi tárgyú kép árának hátramaradt részét 16.000 koronát az 1898. évben az »előre nem látott kiadások« című rovat terhére kifizették; a reáliskola fentartásához kötelezett hozzájárulás fejében 1897. év végén kimutatott szenvedő hátralék összege, az 1898. végén is változatlan mennyiségben állott fenn és hogy az állati hullaégető kemence átvétele az 1898. végéig nem eszközöltetvén, az ezen kemence építési költségeire még 1896 ik évi költségvetésbe beiktatott 60000 koroua a mult évben sem volt kifizethető.

A vagyon leltárra nézve:

A leltár szerint 1898. év végén volt a cselekvő vagyonok értéke 18.699.506 kor. 30 fl. a szenvedő állapot 6,384.962 kor. 19 fill., tehát tiszta cselekvő vagyon 12,314.544 kor. 11 fill. ezt összehasonlítva az 1897. év végén kimutatott tiszta cselekvő értékkel 11,585.227 kor. 91 fill. mutatkozik, vagyonszaporulat 729.316 kor. 20 fill.

A törzsvagyon-alap számadására nézve:

Ezen számadás szerint volt a kezdő maradvány 1,457.821 kor. 76 fill., 1898. évben befolyt 70.821 kor. 36 fill. Befolyt össz. 1,528.643 kor. 12 fill.

Hozzáadva az átmeneti tételeknél kitüntetett cselekvő hátralékokat 59.040 kor. Az előírt bevételek összege lett 1,587.683 kor. 12 fill., 1898. évben kiadott 660.873 kor. 18 fill.

A kimutatott 59.040 korona új előírás szerinti és az 1897. évről áthozott 5.859 korona 98 fillér cselekvő hátralékkal együtt maradt 1898. év végén 926.809 kor. 94 fillér, mely a számadás során feltüntetett értéknekben és követelésekben találja fedezetiét.

A nagypiaczi telkek árából alakult alapról szóló számadásra nézve:

Ezen számadás szerint volt az alap készlete 1897. év végén 82.865 kor. — fill. 1898. évben befolyt az alap javára 19.434 kor. 04 fill. Összes bevétel 102.299 kor. 04 fill. 1898. évben kiadott 15.454 kor. 21 fill. 1898. év végén a számadás során kitüntetett értéknekben és követelésekben lett az alap készlete 86.844 kor. 83 fill. illetőleg az 1898. évben bevételbe ujabban előírt követelések összegével 306 kor. 72 fillérel együtt 87.151 kor. 55 fill.

A vízvezetéki alap számadására nézve:

Ezen alap számadása szerint 1898. évben a bevételek összege 105.325 kor. 49 fill. 1898. évben a kiadások összege 104.945 kor. 85 fill. és így az év végén mutatkozó maradvány 379 kor. 64 fillért tett; előirányozva volt pedig bevétel 86.585 kor. — fill., kiadás 74.858 kor. — fill., maradványul 11.727 kor. — fill.

A város történelmének megírására szolgáló alapra nézve.

Ezen számadás szerint: az alap készlete volt az év kezdetén 796 kr. 84 fill., az alap javára 1898. évben befolyt 36 kor. 20 fill. összes bevétel 833 kor. 04 fill., 1898. évben kiadás fel nem merült s ekként az alap készlete takarékpénztári betétben 1898. év végén 833 kr 04 fill.

Közeletvám-alap számadására nézve:

Ezen számadás szerint: a bevételek összege volt 117.306 kor. 65 fill. a kiadások összege volt 149.116 kor. 10 fill. tehát tulkiadás 31.809 kor. 45 fill. merült fel, mely aztalal, hogy ezen alap bevételeinek és kiadásainak főösszegei a házipénztári számadás koretében beillesztettek, — a házipénztárból nyert fedezetet!

A szepitési alap számadására nézve:

Ezen számadás szerint: volt az alap kezdő maradványa 474 kor. 78 fill., az alap javára 1898-ban befolyt 21 kor. 54 fill., összes bevétel

496 kor. 32 fill. 1898-ban kiadás fel nem merült és így az alap készlet lett 1898. év végén, a számadás során megjelölt takarékpénztári betétben 496 kor. 32 fill.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Május 15. Orvosegylet közgyűlése d. u. 5 órakor.
Május 22. A régészeti és történelmi egylet közgyűlése.
Junius 15. A kath. kör mulatsága a Püspök-fürdőben.

* **A jubiláris esztendő.** *Aldozó-Csütörtök* napjára olvasták fel a római *Sz. Péter-templomban* a pápai bullát, a mely az 1900-ik évet *szent* vagyis *jubiláris* esztendőnek mondja ki. A bullát, Giuseppe dell' *Acquila*, *Visconti* olvasta föl. Fölment a szószékre, a mely a templom nagy rácsozatán kívül volt fölállítva és onnan, a vatikáni káptalan által körülvéve, az apostoli jegyző és más apostoli méltóságok jelenlétében hirdette ki a pápai üzenetet. A Szt.-Péter-templomból msgr. dell' *Acquila* kíséretével, a pápai diszhintóban a többi templomba, a S. Giovanni a *Laterano* *San Paolo* és *Santa Maria Maggiore*-templomokba ment el, hol a bullát szintén kihirdette. A pápa a Szt.-Péter-templomban *nem volt jelen*. Utolsó ízben XIII Leo pápa hirdetett jubileumot 1878-ban.

* **A III. aljegyző.** Nagyvárad város törvényhatósága tudvalevőleg egy III. osztályu aljegyzői állást rendszerezített. A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* **A kath. legényegyletek nagy napja.** Ritka ünnepet ül *Köln* városa az idei junius hónapban. Ötven éve lesz ekkor annak, hogy e városban megalakult az első legényegylet. Egy szegény káplán alapította meg, kinek a jó Istenen és eszméje iránti ragaszkodásán kívül se pártfogója, se támogatása nem volt. Mustár magot vetett és nagy fa lett a magból. Ágai az egész világra, mind az öt világrészre kiterjednek s áldásos gyümölcsét nyújtja minden felé. A legényegyletek szoros összeköttetésben vannak egymással, aki egy legényegyletnek tagja, az az összesben tag s bár hová vesse sorsa az új helyen készuj otthon vár reá. Az az ünnep tehát anni *Köln*-ben készül, az egész világra ki hat. És az intézők valóban ilyen nagy szabásúra is tevezik. Meghívták az ünnepre a világ összes legényegyleteit, melyek 24-én este találkoznak. 25-én lesz a hálaadó Istentisztelet, melyet *Gruscha* Antal, a *bécsi hercegek* tart a *Minorita*-templomban, hol *Kolpingnak*, a legényegylet alapítójának hamvai nyugszanak. Utána pedig diszmenetben vonulnak a megjelent egyesületek a diszszászok elővitele mellett az anyaegyletbe ünnepies diszgyűlésre. Jelentkezni különben bezárólag május hó 15-ig még mindig lehet a kölni egyleti elnökségnél, mely a küldöttségek számára a lakásról és ellátásról való gondoskodást is magára vállalta.

* **Sorozás Nagyváradon.** Nagyváradon tegnap kezdődött a sorozás a tüzőltő őrtanya termében. Általános meglepetést keltett a sorozás eredménye. Az I. korosztályba tartozó ifjak álltak a mérték alá s a megvizsgált 210 ember közül 113 be lett sorozva. Be vették majd mindet, akinek ép keze-lába volt. A sorozást a polgári részről *Rácz* Mihály városi főjegyző, katonai részről *Lausch* őrnagy vezette. A vizsgálatnál két idegen katoná-orvos működött. Ilyen szigorral régen nem soroztak Nagyváradon, amit az utolsó időben tömegesen előfordult katonaszabításokkal hoznak kapcsolatba.

* **Temetés.** A nagyváradai gör kath. fineveldének gyásza van. Egyik, alig 15 éves növendéke: *Bueskó* Miklós V. oszt. gimnasiumi tanuló hosszas szenvedés után elhunyt. Vasárnap délután temették Szakállban általános részvét mellett. Béke hamvaira!

* **Anyakönyvi kinevezések.** A m. kir. belügyminiszter legközelebb kinevezte anyakönyvvezetőkké: a kocsbui kerületbe *Kosztá* János jegyzőt, a monostorpályi kerületbe *Báthory*

Kálmán jegyzőt, a derecskei kerületbe *Katona* János I. jegyzőt, a bagaméri kerületbe *Bogyó* Károly s. jegyzőt, az érmihályfalvai kerületbe *Berenyi* Sándor jegyzőt, a tenkei kerületbe *Szilvássy* István, a terjei kerületbe pedig *Lábos* József jegyzőt. A kinevezettek egyszersmind a házassági anyakönyv vezetésével is megbizta a miniszter.

* **Diszes esküvő.** *Mokos* Sándor, fiatal törekvő iparos, kelmefestő f. hó 11-én, Áldozó-Csütörtökön d. u. 5 órakor tartotta a helybeli Szt. László templomban nagyközönség jelenlétében esküvőjét *Bumbera* Erzsikével, *Bumbera* Imre férfi-szabó kedves szép leányával. Az esketést dr. *Vucskics* Gyula plebános végezte, ki alkalmi beszédet intézett az új házaspárhoz.

* **Eltűnt kis leány.** *Priz* Józsefné budapesti magánzónő bejelentette a rendőrségnél, hogy négy éves Margit nevű kis leánykája tegnap elment Egressy-ut 13. sz. lakásukról és azóta sehoh sem találják. Mult héten történt, hogy Bécsben egy ötéves gyermeket meggyilkolva találtak a pinczében és a tettest, egy szabólegény tanuvallomása alapján, daczára, hogy ártatlanságát hangoztatta — elfogták. Ez a szabólegény a bécsi tanu, *napokkal ezelőtt Budapestre érkezett* és a rendőrség számtalan gyanúok alapján szemmel is tartotta. Kérdés, vajjon Bécsben a tanu (?) nem-e volt a gyilkos?

* **Sétahangverseny.** Ma délután 5 órától 8-ig kedvező idő esetén a Sport-téren sétahangverseny tartatik. Belépti díj: 20 kr.

* **Három éves gyilkos.** Baracsán borzalmas szerencsétlenség történt. Egy három éves gyermek játék közben pisztolyal agyonlőtte hasonló kora játszópajtását. *Nagy* Mátyás szántovai lakos tegnap feleségével és három éves Jani fiával Baracsára ment atyafiához, *Szücs* Istvánhoz látogatába. Az öregek a szobában beszélgettek, a kis Jani pedig *Szücs* hasonló kora Imre fiával a felszerbe ment játszani. A felszerben levő ágyon egy töltött revolver feküdt. A gyermekek észrevették a fényes jószágot és addig ágaskodtak, a míg elérték és levették az ágyról. A kis *Szücs* Imre kaparította kezébe és nagy örömmel játszani kezdett vele. Eközben a fegyver elsült és a golyó a kis Janika mellébe furódott. A szerencsétlen gyermek holtan rogyott a földre. A gondatlan szülők ellen megindították a vizsgálatot.

* **Pályázat számtiszti állásra.** *Fekete* László városi számtiszt Biharmegyéhez pénztári könyvvezetőnek választván, az így megüresedett számvevői állást a júniusi városi közgyűlésen töltik be. A pályázati kérvények június hó 3-ig adandók be a főispánhoz.

* **Gyermekhulla a Körözsbén.** *Nagy* József halász tegnap délben egy másfél éves leánygyermek holttestét fogta ki az alsó vasuti hidnál a Körözsből. Amint a vizbefult gyermeket beszállították a rendőrséghez, nyomban kintűnt, hogy a gyermek *büntény áldozata*, hogy azonban ki a bűnös, az a különös ténykörülmények miatt nem tudható. Csütörtök délután ugyanis egy rut, összetöprődött anyóka járt font a rendőrségen az angyalcinálók fajtájából. Egy kis szösze leánygyermeket hozott magával s beakarta jelteni, hogy tartásba fogadta fel. A rendőrbiztos kijelentette erre, hogy a beirást nem teljesítheti addig, a míg a gyermek anyjától nem hoz erre nézve megbízást. Az anyóka elment s menetközben beszélgetésbe állott az udvaron a rendőrökkel, kik megsimogatták a kis szösze fürtű gyermeket s megkérdezték tőle, hogy kinek a gyermeke a kis leány:

— A *Kajcsa* Juliánna leányasszonyé az istenadta Beregböszörményben, — felelt a vén asszony.

A rendőrök fölismerték a gyermek hullájában a gyermeket. Szorgos kutatást indítottak a gyermek anyja után és egyszersmind a vén-

asszony után is, kinek nevét azonban nem tudják. A kutatás ez ideig azonban nem vezetett eredményre.

EGYESÜLETEK.

A Vörös Kereszt alakuló gyűlése.

A *Vörös Kereszt* egyesület, ez a nagyszabású, igazán áldásos humánus-intézménynek nyolcz esztendei szünet után ismét lesz fiókja városunkban. Az 1885-ben megalakult és sok szép eredményt elért fiók ugyanis megszünt tudvalevőleg 1891-ben. Egy csomó előkelő uriaszonyé — kiket mint az alább olvasható, *Beöthy* László főispán méltón, meleg szavakban apostrofált — az érdem, hogy a nagyváradi fiók újra megalakult.

A vasárnapi alakuló gyűlésről a következő tudósítással számol be.

Az ülés színhelye a vármegyeház nagyterme volt. A hosszú zöld posztós asztalt ezek az uriaszonyok ülték körül:

Beöthy Lászlóné, *Bognár* Sándorné, *Cziffra* Geróné, *Deutsch* K. J.-né, *Des Echerolles* Kruspér Sándorné, *Erber* Imréné, *Fehér* Dezsóné, *Fényes* Manóné, özv. báró *Gerliczy* Félixné, *Gerő* Arminné, *dr. Gerő* Sándorné, *Grünwald* Henrikné, *Incze* Lipótné, *Kiss* Dénesné, *Klein* Miksáné, *Lázár* Mártonné, özv. *Löbl* Edéné, *May* Sándorné, *Mezey* Vilma, *dr. Mihály* Lajosné, *Molnár* Lajosné, *Moskovits* Miksáné, *Örley* Kálmáné, özv. *Steiner* Arminné, *Stern* Miklós, *Szunyogh* Lóráné, *Weiszlovits* Lajosné, *Weisz* Gáborné, *Winkler* Lajosné, stb.

Férfiak: *Beöthy* László főispán elnök, *Ritoók* Zsigmond, *dr. Bulyovszky* József, *Fetsér* Antal, *Schöpflin* Ágoston, *Rutter* Emil, *dr. Sonnenfeld* Zsigmond, *dr. Hoványi* Géza, *Szmetka* Ödön, *Reinle* Gyula, *Novotny* Alfonz, *dr. Baróthy* Ákos, *dr. Munk* Béla, *dr. Mayer* László, *Mezey* Mihály, *dr. Berkovits* Miklós, *Jelinek* Ferencz, *dr. Gyöngyösy* István, *Karger* Sándor, *Czeglédy* Sándor.

Beöthy László főispán a gyűlés egybehívója üdvözölte a megjelenteket s hálás köszönetének adott kifejezést, hogy a magasztos cél kiviteléhez hozzá akarnak járulni. A Veres Kereszt egyesületnek volt már egy alkalommal fiókja Nagyváradon. 1885-ben alakult s hat évi üdvös működés után miért, miért nem: de megszünt. A fiók régi felszerelése mind megvan, teljesen ép, érintetlen állapotban. A fiók vagyona a kamatok kamatjával együtt 2100 frt tesz ki jelenleg. A budapesti központtól számtalan alkalommal kapott felszólítást arra nézve, hogy éle-sze fel a helyi fiókot ismét, de neki őszintén szölvá nem volt bátorsága hozzá, míg nemrégén *Des Echerolles* Kruspér Sándorné és özv. báró *Gerliczy* Félixné urhölgyek is oldala mellé állottak. Nekik köszönhető csupán az a fényes eredmény, hogy alig egy hét lefolyása alatt 506 tag iratkozott alá a kibocsátott ivek. Bizonyíték ez azonban arra is, miszerint Nagyvárad város hölgyközönsége minden nemesért lelkesül. Kéri a gyűlést, szölváson fel valakit az elnöki tiszt elvállalására.

— A főispán ur legyen kegyes elfogadni — hallatszott minden oldalról.

A főispán megköszönte az egyhangu megítéltetést, elfoglalta az elnöki széket s felkérte *Gyöngyösy* Istvánt a jegyzőkönyv vezetésére, annak hitelesítésére pedig *Ritoók* Zsigmondot és *Schöpflin* Ágostont.

Beöthy László főispán: Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Mint már előbb is említettem, az ivek 506 tag iratkozott alá. Kivánják-e tehát a helyi fiók megalakítását?

— Eljen, eljen, megalakítjuk! — volt a lelkes válasz.

Beöthy László főispán: Eszerint a helyi fiókot megalakítottak jelentem ki. Tudomására hozom egyben az alakuló gyűlésnek, hogy az alapszabályok értelmében a fiók — mivel 500-nál több taggal bír már is — viselheti a *városi választmány címet* is. Ezekután nem marad hátra egyéb, mint a választmány megválasztása.

A főispán indítványára ezután megalakították a nagyvárad városi választmányt és pedig akként, hogy annak fele hölgyekből, fele férfiakból álljon.

Egyhangulag a következőket választották be a választmányba:

Nők: Özv. báró *Gerliczy* Félixné, *Grunwald* Henrikné, *Bognár* Sándorné, *Szabó* Jánosné, *dr. Grósz* Albertné, *dr. Bulyovszky* Józsefné, *Ritoók* Zsigmondné, *Szunyogh* Lóráné, *dr. Berkovits* Miklós, özv. *Kunyhóssy* Jánosné, *Batig* Ferenczné, *Sal* Ferenczné, özv. *Knapp* Ferenczné, *Mezey* Vilma, b. *Szokoly* Józsefné, *Wechsler* Adolfné, *Rácz* Mihályné, *Huzella* Gyuláné, *Andriksa* Károlyné, *Zigre* Miklós.

Férfiak: *Kotonovits* Sándor, *dr. Bulyovszky* József, *Szunyogh* Péter, *Ritoók* Zsigmond, *Sal* Ferencz, *dr. Konrad* Márk, *Mezey* Mihály, *dr. Bozóky* Alajos, *dr. Bognár* István kanonok, *dr. Sipos* Árpád, *Hegedüs* Géza, *Komlóssy* József, *dr. Kornstein* Lajos, *Papp* Miklós, *dr. H* ványi Geza, *Nagy* Ferencz, *Farkas* Izidor, *Papp* János főjegyző, *dr. Berkovits* Miklós, *Csák* Máté, *Zigre* Miklós, *dr. Fráter* Imre.

A választmány megalakítását bejelentik a központi választmányoknak.

Az elnök főispán indítványára kimondották, hogy a választmány képviseltein fogja magát az orsz. vereskereszt-egylet május 20-iki ünnepélyes közgyűlésén, mely alkalommal *dr. Schlauch* Lőrincz bibornok tart b. e. *Erzsébet* királyné felett emlékbeszédet. A képviseltetés iránti teendőkkal a választmányt bizták meg.

Igazságszolgáltatás.

A lengyelzsídó megrablói. Az 1899-ik év január 15-én történt, hogy *Huiczberg* Jakab galicziai zsidó kereskedő a nagy szalontai vásárra ment. A uadarászi országuton ráestelédett az idő s egyszer csak három markos ember veszi körül s pénzt követelnek tőle. *Huiczberg* Jakab nagyon meg volt rémülve a támadástól s ugyszölván ellentállás nélkül hagyta, hogy a zsványok elvegyék tőle 40 frtot tartalmazó tárczáját, szivar-tárczáját, szivarszipkáját, s csak mikor az arany órája után kotorásztak a bárszony mellényzsebében, akkor fejtett ki némi ellentállást, a miért meg fejbeverést kapott.

A tettesek kézre kerültek *Rézsmüves* Miklós, *Bulboka* Tógyer és *Matye* Pável szurdoki lakosok személyében.

A nagyváradi kir. törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta e büntényt és *Bulboka* Tógyert 3 évi fegyházra, *Rézsmüves* Miklóst 2 évi fegyház és *Matye* Pávelt 1 évi börtönrre ítélte.

SPORT.

Kerékpárverseny és virágkorzó.

A *Nagyváradi Kerékpár Egylet* csütörtökön este kedélyes társasvaesórával egybekötött értekezletet tartott a Sport pavillon termében, melynek tárgya a június 3-ik és negyedik napján az egylet által rendezendő kerékpárverseny és virágkorzó.

Nagyvárad közönségének nem volt még része ilyen szép látványosságban, amilyennek a nagyváradi kerékpárosok ünnepélyüket készílik, sőt e tekintetben a fővároson kívül talán eddig egyedül áll. Vendégek érkeznek az ország minden részéből a két napos ünnepélyre, a nagyváradiak pedig rajta lesznek, hogy a fogadtatás minél impozánsabb legyen.

A rendezőség a verseny után élőképekkel, különböző felvonulásokkal fogja mulattatni a közönséget, mely bizonyára hangos kacajra fog fakadni, midőn bicziklin látja majd felvonulni *Etsedy* bácsit, *Róth* bácsit és több ilyen nagyváradi nevezetességeket.

A verseny sorrendje a következő:

Verseny-sorrend.

1. Hírnökök felvonulása harsánykürttel.
2. Vendégegyletek virág-corzója: Egyletenkénti felvonulás a jelentkezés sorrendjében. Díjazás: I. Csoportok részére, 1-sőnek tiszteletdíj, 2-iknak díszített nagy ezüst érem, 3-iknak díszített kis ezüst-érem. II. Egyesek részére 1-sőnek nagy, 2—3-iknak díszített kis ezüst-érem.

3. Nagyváradi »K. E.« tagok virág-corzója: díszített gépeken 1-sőnek tiszteletdíj és nagy ezüst, 2-iknek nagy ezüst, 3., 4. és 5-iknek kis ezüst díszített érmék.

4. Megnyitó-verseny: 2000 méter, 5 kör. Elsőnek és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

5. Vendégek versenye: 3000 méter 7 $\frac{1}{2}$ kör, a nagyváradi kerékpár-egylet tagjainak kivételével. — Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

6. Egyleti verseny: 2000 méter, 5 kör. Nyitva a nagyváradi kerékpár-egylet tagjainak, kik versenypályán ezen verseny kezdetéig díjat még nem nyertek. Elsőnek kis ezüst, második és harmadiknak bronz-érem.

7. Fő-verseny: 10.000 méter, 25 kör. Elsőnek arany érem (30 korona értékben), másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Vezetési díj nagy ezüst-érem.

8. Vigaszverseny: 1000 méter, 2 $\frac{1}{2}$ kör. Nyitva oly kerékpárosoknak, kik az előző futamok egyikében részt vettek, de első díjat nem nyertek. Elsőnek kis ezüst, második és harmadiknak bronz-érem. Nevezés a Startnál.

9. Műkerékpározás: Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

10. Trefás felvonulás.

Az összes versenyeknél a M. K. Sz. verseny-szabályai irányadók. A verseny 4., 6., 7. és 8. számainál nevezéskor 2 korona tét fizetendő. Nevezési zárlat 1899. évi június 1. este 8 órakor. Nevezések a téttel Mezey Mihály versenyintézőhöz (Kossuth Lajos-uteza 3.) adandók be. Belépő-díjak: Tribün 1 frt, számozatlan ülőhely 50 kr., állóhely 30 és 15 kr. Vendégegyletekhez tartozó és egyleti jelvényvel ellátott kerékpárosok belépő-díjat nem fizetnek s a pályatesten belül foglalhatnak helyet; a nagyváradi kerékpár-egylet tagjai részére szóló tagigazolványok folyó évi június hó 1-ső napjáig a sport-téri titkári irodában megszerezhetők. Kutyákat a versenypályára hozni szigorúan tiltva van.

Mind Ezeket a társas vacsora alkalmával Kunz Gusztáv az egylet elnöke előterjesztette, akik tetszéssel fogadták minden egyes előterjesztését. A társaság a késő éjjeli órákig a legjobb hangulatban maradt együtt.

Az izletes ételeket és italokat Sztojka János vendéglős szolgáltatta.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szombat: *Fekete vér. 1-ször.*

Vasárnap d. u. *Csizmadia mint kísértet* este *Aranylakodalom.*

A betyár kendője. Végre a népszínmű előadásokra is rákerült a sor, még pedig az elége telt ház kíváncsi várakozása között. Sajnos, de a várakozás nem igen elégített ki. Leszámítva E. Kovács Gyula örökké egyéni felfogását, örökké művészi interpretálását és örökké teljes művészetét, mely mindenben és mindenkor nyilvánul mint a való életben; a többi népszínmű szereplőkről, sajnos, nem igen mondhatunk sok jót.

Antonius és Kleopatra.

Régi nóta, mely mindig új marad, hogy a magyar színház néző közönség a színmű irodalom legjelesebb productumait, a fenséges traogediákat, még ha azokat nem kisebb író teremtette meg is, mint Sakespeare, nem siet megnézni, meghallgatni.

»Goldstein Száni« »Csalj meg édes« s más ilyen férczelményt meg nézni pedig tódul a nép. Különös és szomorú jelenség!

Az idők, a modern ízlések szomorú jele!

De úgy van! És tudjuk, hogy ha hasábonk át kesergünk is e felett — ez hasztalan lesz, a közszíni változtatni nem fogunk, de azért ezt mégis kötelességünk constatálni, mert ez az igazság. Az este is csaknem félüres ház előtt látszatott el a Sakespearei traogediák egyik legremekesebbike, a classicus szindarabok koronája: *Antonius és Kleopatra.*

Es mi e felett őszintén sajnálkozunk és pedig azért, mert a szintársulat drámai sze-

mélyzetének kiválósága, jelessége — ily körülmények között terra incognita marad a közönség előtt.

Es ez bánthatja a drámai művészek ambícióját.

De elég ebből!

Az előadás méltó volt a szindarabhoz.

Minden ízében fenséges, precíz.

Most láthatta meg a néző, hogy mily hatalmas drámai erővel dicsekedhetik szintársulatunk.

E. Kovács Gyula (Antonius) ez a legnagyobb magyar tragikus sikereinek tetőpontjára lépett az este. Minden szava, minden mozdulata bámultatta mélységes tanulmányát, istentől nyert s utólérhetlen tehetségét. Bátran mondhatjuk, hogy alakításában a gáncsoló dramaturg, az epéskedő kritikus sem találhatott volna kivételt valót egy szemernyit sem.

A kis közönség zajosan és tüntetően ki is tapsolta vagy tiszsz.

L. Fay Szeréna mint Cleopatra ragyogtatta fényes tragikai szerepét s mondhatjuk, hogy minden ízében méltó, kiváló társa volt a sikerben, a játékban E. Kovács Gyulának.

Es ez nagy szó!

Szentgyörgyi J. (Enobardus) könnyekre fakasztotta a 3-ik felvonásbeni jelenetében (mídon árulása felett bánkodik) a közönséget.

Tompa K. is megmutatta, hogy jeles drámai színész. A többi szereplők is mind igen jól töltötték be szerepeiket. (K. R.)

TAVIRATOK.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnököt a király ma délután Gödöllőn kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök a legutóbbi tanácskozásokról referált a felségének. Bud. Tud. a látogatás hírét megezőfolja.

Házaszabály-revizió.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű és függetlenségi párt közértekezlete a házaszabályok revízióját egyhangulag elfogadta. A jövő héten kedden berekesztik és megnyitják az országgyűlés régi és új ülészakát. Szerdán és csütörtökön alakulás.

A komáromi sikkasztás.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) A komáromi sikkasztás ügyében a vizsgálat megállapította, hogy Tóth Benő 33 ezer forintot sikkasztott el összesen. Feltűnést kelt, hogy a felfüggesztett tisztviselők tovább is dolgoznak hivatalukban.

A czári pár látogatása.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) Mint Szt. Pétervárról írják, a czári pár novemberben meglátogatja Viktória angol királynőt.

Elárult katonai titok.

Bécs, május 12. (Saj. tud. távirata) A Berl. Tagbb. nem rég azon szenzációs hírt bocsátotta világgá, hogy az új oszt-rák gyorstűzelő ágyu zárókészüléket, melyben az új ágyu titka rejlik, valaki ellopta. A vizsgálat kiderítette, hogy a lo-pás Oroszország részére történt.

Gyilkosságok.

Helsingfors, május 12. Egy szomszéd faluban egy munkás ismeretlen okból megölt hat személyt, köztük két kis gyermeket. A gyilkos megszökött.

Odessza, május 12. Az idevaló vámhivatalnak egyik alkalmazottja hirtelen

támadt örülltségében feleségét és öt gyermekét álmukban megrohanta és úgy megkéselte, hogy két gyermek azonnal, a többi gyermek, mihelyt a kórházba hozták, belehalt sebeibe. Az asszony még él. (Magy. Táv. Ir.)

György herceg és a krétaiak.

Kána, május 12. György herceg ma este a »Dido« angol pánczéloshajón Kandiába megy, a hol ugy a keresztény, mint a mohamedán lakosság nagy előkészületeket tesz befogadására. (M. T. I.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, május 12. A »Figaro« mai számában a Dreyfus-ügyre vonatkozó okiratok általános összegezését közli és említést tesz Deloye tábornoknak három 1894. augusztus és szeptember havából való emlékiratra vonatkozó jegyzékéről, a mely szerint abban az időben a német vezérkar tudósítást igyekezett szerezni a 120-as ágyuról.

Katonák és polgárok verekedése.

Bécs, május 12. Egy helyi tudósító szerint az éjszaka folyamán a hernalsi főúton katonák és részeg czivilek között verekedés támadt, a melyben az egyik katona kihuzta oldalfegyverét és az egyik polgárt ugy nyakszirten szurta, hogy elvérzés következtében meghalt. A katona megszökött. A vizsgálat folyamatban van. (Magy. Táv. Ir.)

Az angol alsóház ülése.

London, május 12. Howard Vincentnek annál az indítványánál, hogy a gyarmatokról jövő borokat vegyék ki a föl-emelt vámok alól, Hicks-Beach pénzügy-miniszter azt mondja, hogy a kérdést csakugyan nem lehet merőben pénzügyi kérdésnek tekinteni. Az utóbbi években a birodalomhoz tartozás érzete erősen kifejlődött a gyarmatokban. A miniszter reméli, hogy az ausztráliai federáció nemsokára meg lesz. Ha pedig ez a szövetség olyan javaslatokkal fog előállani, a melyek által nagyobb kereskedelmi szabadság lenne elérhető, a kormány csak barátságosan fogadhatná ezt a kezdeményezést.

A pénzügyi törvény részletes tárgyalása során Henderson-nak azt az indítványát, hogy a birtokosra szóló külföldi kötvények és részvények bélyegadóóját nem öt shillingben, a mint eredetileg tervezték, hanem egy shillingben állapítsák meg 100 fontonként, a pénzügy-miniszter hozzájárulásával elfogadták. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Egy igénytelen takarmány növény.

A gazdának igen gyakran nem kis fejtőrést okoz az, hogy minő takarmánnyal lássa el állatait; van ugyan szénája, de vagy kevés, vagy pedig olyan minőségű, hogy attól állatja jó erőt nem kap, már pedig ha a gazdának az állata rossz, akkor egyéb tekintetben sem várhat kedvező alakulásokat, mert amilyen az állat, olyan a munkája. Az állat pedig csak akkor lesz jó, ha jó takarmányt kap; a jó takarmány előállítására tehát első feladatát kell, hogy képezze a gazdának.

Egy ilyen jó takarmányt szolgáltat a nyulzapuka, a melynek jóságát tetézi igénytelensége. Ez állításomat, — mondja egy gazda — alábbi soraim eléggé igazolják.

Gazdaságomnak mintegy 12 kataszteri hold kiterjedésű területe évek hosszú során át ugyaszólván parlagon hevert, mert a nagy vízhiánya, kötörmelék tartalma s egyáltalán rossz fizikai tulajdonsága alkalmatlanná tette azt a legigénytelenebb növények termelésére is. Egy ízben egy mezei sétám alkalmával hasonló minőségű talajon előttem még ismeretlen növényt találtam nagy mennyiségben, melyet lekaszáltatván, szarvasmarháim igen szívesen megették. E körülmény késztetett, hogy az illető növény után érdeklődjem s ez érdeklődésem alatt tudtam meg, hogy nyulzapukával volt dolgom. Azonnal hozzattam belőle egy kat. holdra elegendő mennyiségét s miután e kísérletem kedvező eredménnyel járt, a következő esztendőben a fent említett egész területet nyulzapukának szántam s azóta évenként sikerrel folytatom annak termelését a következő módozat mellett: a földet egy esztendeig ugaroltam fél istállótrágyával; ősszel bevettem rozsszal s tavasszal a rozsrá keresztbe 10 cm. sortávolságra a nyulzapukát vettem el, vetés után sekélyen lehengerezve. A tavaszi hónapokban kedvező időjárás lévén, rozsvetésem elég jól fejlődött, de a májusi szárazság azt egészen tönkretette. Elkövetkezvén az aratás ideje, azon tündöttem, vajjon beállítassam-e aratóimat a rozsz táblába avagy se; míg végre az előbbire határoztam el magamat, mert láttam, hogy az elvetett nyulzapuka igen szépen kezd bokrosodni. Augusztus közepén egy jótékony esőre fejlődésében annyira előrehaladt, hogy szeptemberben lelegeltethetem. A legelés után egy boronálást adtam a tarlónak, ezt tavasszal újból megismételtem s június derekán lekaszáltatva 26 mázsa szárított takarmányt nyertem holdanként arról a földről, mely évek óta alig hozott valamit. A második esztendő őszén a tarlót feltörve holdanként 150 kg. thomas-salakot és 200 kilogramm kainitot szórattam el egy mély szántást megelőzőleg s tavasszal újból nyulzapukát vettem el zabbal, annak daczára, hogy immár két évig ugyanazon növény foglalta el ugyanazon helyet. A zabot igen ritkán vettem, számítván arra, hogy az csak mint védőnövény szerepelhet. Termelési kísérletem ismét sikerrel járt elannyira, hogy az elmúlt esztendőben holdanként 32 mázsát nyertem.

E kísérlet eléggé bizonyítja, hogy a nyulzapuka igénytelenségét s azon körülményt, hogy rosszabb minőségű talajokra is találhat a gazda oly növényt, mely a terület kihasználását lehetővé teszi.

Reich Jenő és Táras

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 12.

Az irányzat gyenge.

Oszt. hitel	359.90
Magyar hitel	385.90
Allamvasut	360.75
Rimamurányi	311.—
Magyar jelzálog	242.50
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	335.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	178.—

Az irányzat nyugodt.

Oszt. hitel	358.75
Magyar hitel	385.75
Allamvasut	360.—

Határidők.

Budapest, május 10.

Az irányzat gyenge.	
Buza áprilisra	9.10
Buza októberre	8.27
Uj tengeri	4.47
Rozs őszre	6.82
Zab őszre	5.87
Tengeri augusztusra	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden 1899. május 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.60
Magyar koronajárdék	97.80
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	121.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2/10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	36.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.20
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	96.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcson	164.25
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	138.50
Oszt. járdék papirban	100.75
Oszt. járdék ezüstben	100.50
Oszt. járdék aranyban	120.—
Oszt. korona járdék	100.25
Oszt. államsorsjegyek	139.50
Oszt. magyar bankrészvény	955.—
Magyar hitelbankrészvény	387.75
Oszt. hitelintézeti részvény	359.50
Párisi vista	361.60
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	955.—
Németbirodalmi márka	5892.26
London vista	120.50
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadbrlet 11. szám. Kisbérlet 11. szám.
Páratlan. Páratlan.

Ma szombaton, 1899. május 13-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A FEKETE VER.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Dr. Jókai Nór. (Rendező E. Kovács Gyula.)

Helyárak: Alsó pártly 4 forint, felső pártly 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap szombaton, 1899. május 14-én

Délután fél négy órakor fél helyárakkal:

CSIZMADIA MINT KISÉRTET.

Nepszínmű 3 felvonásban. Irta: Szigeti J.

Este fél nyolcz órakor tendes helyárakkal:

Aranylakodalom.

Látványos alkalmi játék 8 képen, dalokkal és táncokkal.

A szorkeztetésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város r. kapitányi hivataia.

S461 rkpsz.

899.

Hirdetmény.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső foku iparhatóság részéről közhírré tétetik, hogy Nagy-Váradon a Körös folyón a városligeti partfelől Pankolics Károly n.-várad lakos uszoda felállítására telep engedélyt kér s ennek engedélyezése tárgyában a helyszínen 1899 év május hó 18-ik napján d. u. 4 órakor tárgyalás tüzetett ki, melyre az érdeklődők azon értesítéssel hivatnak meg, hogy a telep felállítása ellen netán fennforgó kifogásaikat írásban vagy szóval a tárgyalás határidejéig anyivalinkább adják elő, mert ellenesetben az 1884 évi XVII. t.-cz. 27. §-a alapján hacsak köztekintetek akadályul nem szolgálnak, folyamodó részére az engedély ki fog adatni.

Nagyvárad 1899. május hó 9-én.

Hj. Rimler Károly,
rendőrfőkapitány.

Uj fogorvosi műterem!

Dr. Bartha Dezső egyetem. orvostudor
fogorvos

Olaszi, Apáczta-utca sarkán (Hillinger-házban).

Foghuzás teljes érzéstelenítéssel esetleg altatással. Fogtömés (plombálás) arannyal, platinnal, zománczsal, gránittal és czeментtel.

Fogtisztítás vegyszerek nélkül.

Teljes és részleges fogsorok csakis valódi amerikai fogakból, arany lemezekben, vagy teljesen lemez nélkül (hid munka).

Fogsorok kautschuk lemezekben.

Arany egész koronák és gyökfogak.

Különösen figyelemre méltó!!

Már használt, de rágásra alkalmatlan vagy törött fogsorokat átalakítok, hogy azok rágásra teljesen alkalmasak lesznek.

Főnyeremény
500.000
Márka.

Szerencse
Hirdetés!

A nyereményekről
az állam
vállal kezeséget

Felhívás

a hamburgi államsorsjáték nyereményeiben való részvételre, mely

11 millió 349.325 Márka

biztos nyereményt helyez kilátásba.

Ez előnyös sorsjáték nyereményei, melyek csak 118.000 sorsjegyre vonatkoznak, a következők:

Legnagyobb nyeremény 500.000 Márka.

Jutalomdíj 300,000 Márka	26 nyer. á 10,000 Márka
1 nyer. á 200,000	56 „ á 5000 „
1 „ á 100,000	106 „ á 3000 „
2 „ á 75,000	206 „ á 2000 „
1 „ á 70,000	812 „ á 1000 „
1 „ á 65,000	1518 „ á 400 „
1 „ á 60,000	40 „ á 300 „
1 „ á 55,000	140 „ á 200 „
2 „ á 50,000	36952 „ á 155 „
1 „ á 40,000	9959 „ á 134, 104, 100
1 „ á 30,000	9351 „ á 73, 45, 21 M.
2 „ á 20,000	egészben 59,180 nyeremény,

melyek néhány hónap alatt 7 osztályban biztosan kihuzatnak.

A főnyeremény az I. osztályban 50,000 Márka, a II. oszt. emelkedik 55,000 Márkára, a III. oszt. 60,000 M., a IV. oszt. 65,000 M., az V. oszt. 70,000 M., a VI. oszt. 75,000 M., a VII. oszt. 200,000 M., a jutalom nyereménynyel 300,000 Márkától egész 500,000 Márkáig.

Az első osztály sorsjátékra, mely hivatalosan biztosítva van

egész sorsjegy 3 frt 50 kr
1/2 „ „ 1 „ 75 „
1/4 „ „ „ 90 „

Az első osztály nyeremények jegyzékét, valamint a többiek tervezetét kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg bárkinek.

Minden sorsjegytulajdonosnak a huzásokról jegyzékét fogok küldeni.

A kifizetés és pénznyeremények expedálását magam közvetitem a nyerőkkel, a huzás után azonnal és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvány vagy utánvét ellenében teljesítek.

A megrendeléseket legjobb azonnal megtenni, vagy a legközelebbi huzásig!

f. évi Május 11-ig.

Tisztelettel

id. HECKSCHER SAMU

bank- és váltó-irodájában

Hamburg.